

Sønderborg Kommune
**Retningslinier for
servicevejvisning**

Sønderborg Kommune

Retningslinier for servicevejvisning

COWI

Dokumentnr. P-70265-C-1
Version F – 15. august 2011
Udgivelsesdato Godkendt i Sønderborg Byråd 15. december 2010.

Udarbejdet ULBA COWI A/S
Kontrolleret SVPE COWI A/S
Godkendt ULBA COWI A/S

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	2
2	Hidtidig praksis	3
3	Generelle retningslinier	6
3.1	Vejvisningsprincipper	6
3.2	Typer	9
4	Strategi	10
4.1	Eksisterende servicevejvisning	10
4.2	Almindelig servicevejvisning	10
4.3	Særlig servicevejvisning	13
4.4	Private skilte og plakater	15
4.5	Informationstavler	17

Bilagsfortegnelse

Bilag 1	Konkrete retningslinier for almindelig servicevejvisning
Bilag 2	Typer af virksomheder, der eventuelt kan få særlig servicevejvisning i åbent land
Bilag 3	Takstblad for 2011 gældende for særlig servicevejvisning

1 Indledning

Vejvisning er for mange ikke-stedkendte trafikanter et vigtigt element på deres rute frem mod deres rejsemål. En god og overskuelig vejvisning vil kunne reducere omfanget af omvejskørsel, forbedre trafiksikkerheden og øge trafikanternes kørekomfort. Hvis en trafikant ikke kan overskue informationerne i fx et kryds, vil der være risiko for, at trafikanten kører forkert, bremser, foretager vendinger eller andre manøvrer, som kan være til gene for trafiksikkerheden. Samtidig kan en sammenhængende og overskuelig vejvisning medvirke til at trafikanterne skal bruge færre ressourcer på at finde vej og, at de i stedet kan koncentrere sig om at føre køretøjet.

Med den gældende lovgivning er det muligt at søge om opsætning af servicevejvisning til fx seværdigheder, overnatningssteder og virksomheder. Det betyder, at servicevejvisning ofte er forbundet med kommercielle interesser. De privatøkonomiske interesser er dog ikke en begrundelse for opsætning af servicevejvisning. Vejvisningen skal derimod tilgodese det trafikale behov. Det er op til den enkelte vejbestyrelse at behandle ansøgningerne og sikre, at vejvisningen bunder i trafikanternes behov.

Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder kommune (idet følgende benævnt *de 4 kommuner*) er gået sammen om at udarbejde en fælles politik for servicevejvisning. Politiken skal fungere som administrationsgrundlag for sanering af den eksisterende servicevejvisning og behandling af fremtidige ansøgninger om opsætning af servicevejvisning.

Politiken skal sikre en harmonisering af principperne for etablering og administration af servicevejvisning i de 4 kommuner. Harmoniseringen skal medvirke til at lette sagsbehandlingen, idet alle ansøgninger vil blive behandlet efter samme principper. Derudover vil vejvisningen være letgenkendelig for trafikanterne, idet den er opsat efter samme principper. Dette vil endvidere også gælde på tværs af de 4 kommuner.

Politikken for servicevejvisning er udarbejdet af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra de 4 kommuner med konsulentbistand fra COWI A/S.

2 Hidtidig praksis

Ingen politiske vedtagne retningslinier

Der er ingen af de 4 kommuner, der efter kommunalreformen har politisk vedtagne retningslinier for administration af servicevejvisning. De 4 kommuner bruger fortrinsvist vejreglerne og retningslinier fra det tidligere Sønderjyllands Amt i den daglige administration af servicevejvisningen. Af tabel 1 ses det materiale fra Sønderjyllands Amt, der anvendes af de 4 kommuner.

	Haderslev	Sønderborg	Tønder	Aabenraa
"Retningslinier for servicevejvisning på hovedlandeveje og landeveje i Sønderjyllands Amt", Sønderjyllands Amt, 1992	x	x	x	x
"Regler for behandling af henvendelser og ansøgninger om særlig servicevejvisning på landevejsnettet i Sønderjyllands Amt", Sønderjyllands Amt	x	x	(x)	x
" Særlig servicevejvisning på landevejsnettet i Sønderjyllands Amt" (folder), Sønderjyllands Amt	x	x	(x)	x
"Betingelser for opsætning af midlertidig vejvisning med private skilte på amtets veje", Sønderjyllands Amt				x
"Skilte & veje - Information om: Regler for skiltning til turist- og servicemål" (folder), Vejdirektoratet og amterne i Danmark, 1994			x	

Tabel 1 Materiale fra det tidligere Sønderjyllands Amt, som anvendes af de 4 kommuner.

Almindelig servicevejvisning

De 4 kommuner bruger alle vejreglerne og retningslinierne fra Sønderjyllands Amt til at administrere den almindelige servicevejvisning. Dertil kommer, at der i nogle af de tidligere kommuner har været en administrativ praksis, som har været præget af en forholdsvis liberal styring. Denne praksis har i flere tilfælde betydet, at der er opsat servicevejvisning, som ikke er trafikalt begrundet og dermed ikke lever op til vejreglernes krav på dette område.

Særlig servicevejvisning

For den særlige servicevejvisning bruger Haderslev, Sønderborg og Aabenraa de retningslinier, der blev anvendt i Sønderjyllands Amt. De 3 kommuner tager ligeledes udgangspunkt i amtets takst.

Tønder Kommune har kun haft enkelte sager om særlig servicevejvisning. Disse sager er behandlet som almindelig servicevejvisning. Der er i kommunen ingen godkendt takst for opsætning af særlig servicevejvisning.

Områdevejvisning

Områdevejvisning anvendes kun i begrænset omfang i de 4 kommuner. I de større byer vejvises der mod bydele (fx Haderslev N). Derudover anvendes områdevejvisningen stort set kun i forbindelse med industri- og erhvervsområder.

Industri- og erhvervsområder

Efter ønsker fra erhvervslivet i Haderslevområdet har Haderslev Kommune etableret skiltning til en række industri- og erhvervsområder. Skiltningen kan etableres i veldefinerede områder med mere end 10 virksomheder. Skiltningen omfatter bl.a. områdeinformationstavler, der skal følge kommunens designmanual. Skiltning til ét område koster 150.000 kr. (plus administrationsomkostninger). Godt halvdelen af udgiften betales af kommunen, mens den resterende del betales af virksomhederne.

I Sønderborg og Aabenraa er der ingen retningslinier for etablering af områdeinformationstavler i industri- og erhvervsområder. De eksisterende områdeinformationstavler er af vidt forskellig karakter.

Det er oplyst, at der ikke er nogen områdeinformationstavler i Tønder Kommunes industri- og erhvervsområder.

I de 4 kommuner vejvises der generelt med blå/hvid pilvejvisning til virksomheder i industriområder. Da dette er sket ved knopskydning over en årrække, er denne vejvisning i enkelte kryds meget markant. Det har været praksis, at kommunerne har betalt for standeren, mens virksomhederne har betalt for deres eget skilt. Virksomhederne har selv kunnet bestemme, hvad der skal stå på skiltet (fx virksomhedens navn og logo).

By- og land-informationstavler

I Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa er der flere informationstavler. Informationstavlerne er placeret på indfaldsvejene, større pladser og parkeringspladser i de større byer.

Tønder har desuden opsat områdeinformationstavler (kort med vejnavne og husnumre) i flere af deres mindre landsbyer.

I Haderslev, Tønder og Aabenraa er det kommunen, der står for opsætning og drift af informationstavlerne. I Sønderborg er det handelsstandsforeningen, der har ansvaret for opsætning og drift af byinformationstavlerne, mens kommunen er ansvarlig for landinformationstavlerne. Der er imidlertid ingen retningslinier for opsætning af informationstavler i nogen af de 4 kommuner.

Private skilte

Aabenraa Kommune bruger retningslinierne for private skilte fra Sønderjyllands Amt.

Sønderborg Kommune har udarbejdet et plakat- og skilteregulativ – se afsnit 4.4, side 15. Plakatregulativet beskriver hvilke regler, der skal følges ved opsætning af plakater. Regulativet er udformet således, at der ikke skal ansøges om tilladelse til opsætning af plakater, så længe plakaterne opfylder regulativets kriterier.

Tønder Kommune har retningslinier for opsætning af plakater (arrangements-, reklame- og valgplakater). Derudover anvendes amtets pjece (se evt. tabel 1).

I Haderslev har man ingen retningslinier for administration af private skilte. Sagsbehandlingen i Haderslev er foregået ad hoc fra sag til sag.

Tyske institutioner i Danmark

I Haderslev og Aabenraa har man ingen retningslinier for vejvisning til tyske institutioner i Danmark. Ved den eksisterende vejvisning er der fortrinsvist vejvist med en tysk typebetegnelse, fx kindergarten.

Sønderborg og Tønder anvender en afgørelse fra Vejdirektoratet dateret 8. januar 2009. Heri påpeger Vejdirektoratet med henvisning til servicevejvisningsbekendtgørelsens § 18, at man er af den opfattelse, at så længe vejvisningen er trafikalt begrundet kan navnet på institutionen eller foreningen fremgå af vejvisningen (selv når navnet er på tysk).

Eksisterende servicevejvisning

Der er ingen af de 4 kommuner, der har retningslinier for sanering / nedtagning af eksisterende servicevejvisning, og kommunerne har ingen eller kun i begrænset omfang erfaring med dette.

Ringruter

I Haderslev by er der skiltet en ringrute omkring den centrale del af byen. Ringruten anvendes i vejvisningen.

I de øvrige byer er der ingen eksisterende ringruter, og det vurderes heller ikke relevant at etablere nye ringruter.

3 Generelle retningslinier

Vejdirektoratets vejregel om vejvisning indeholder en række generelle retningslinier for etablering af vejvisning. De væsentligste retningslinier er beskrevet nedenfor. Retningslinierne gælder både for geografisk vejvisning og servicevejvisning. Forskellen og prioriteringen mellem de to typer vejvisning er beskrevet sidst i dette afsnit.

3.1 Vejvisningsprincipper

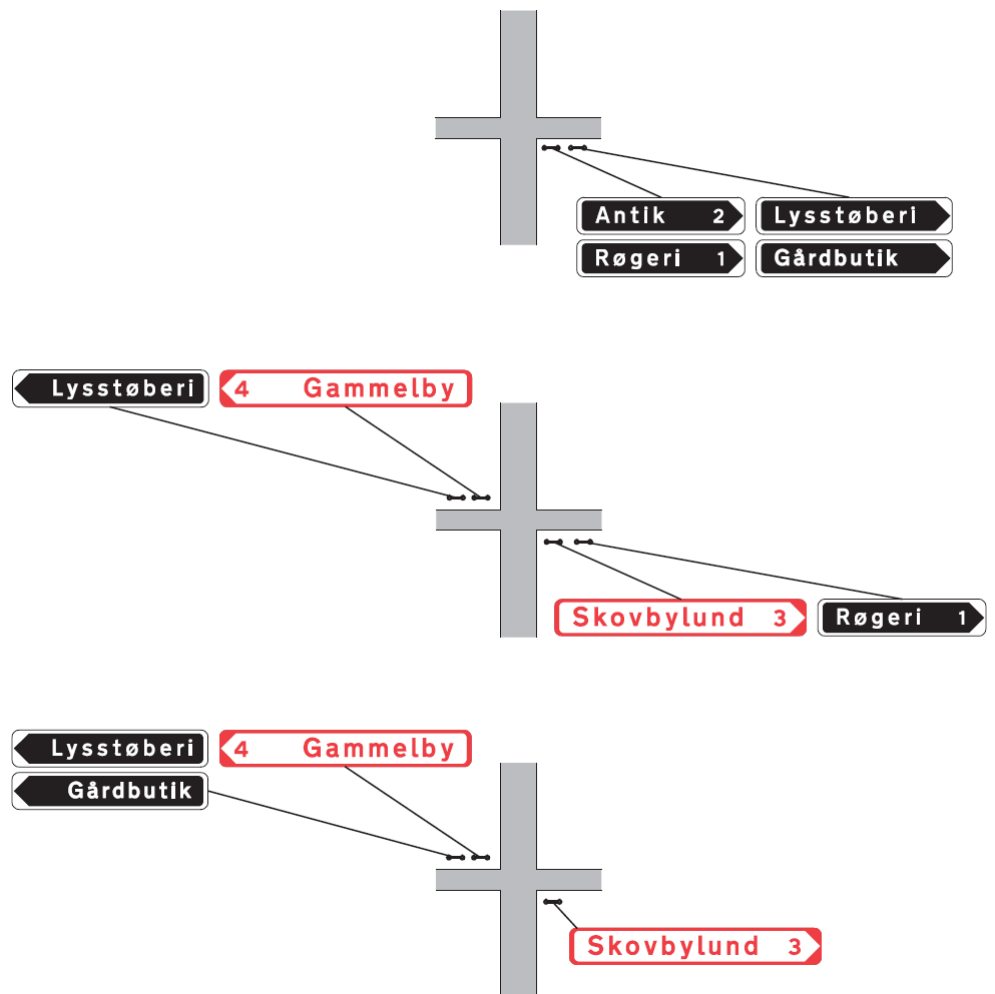
Vejvisning skal tilgodese trafikanternes behov. Til at sikre dette er der i vejreglerne opsat en række normkrav, som vejbestyrelserne skal følge. Derfor skal vejvisningen jf. Vejdirektoratets vejregler om vejvisning være:

- overskuelig
- kontinuerlig
- entydig
- læsbar

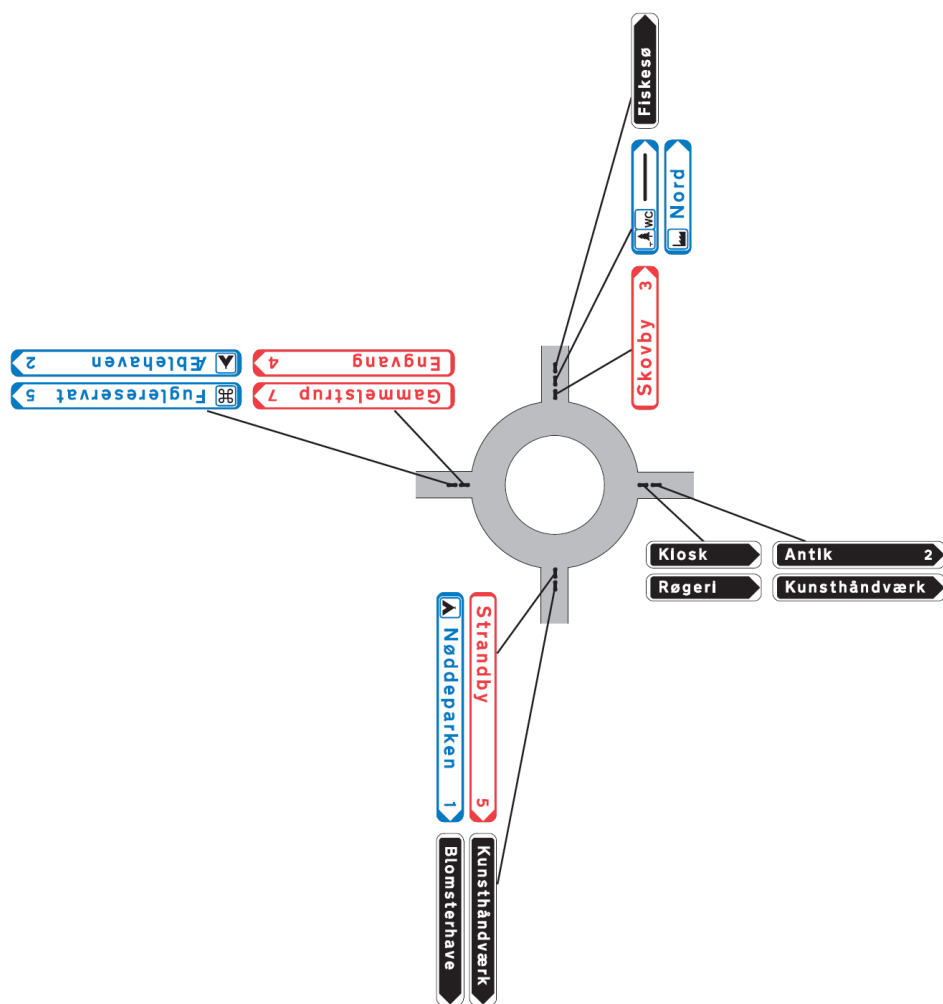
Overskuelig

Undersøgelser viser, at mange trafikanter har svært ved at overskue mere end 4 vejvisningsinformationer samtidig, mens de kører bil. Vises der flere informationer er der risiko for, at mange trafikanter laver fejl. I byområder og særligt i veikryds er der en risiko forbundet med at bortlede trafikanternes opmærksomhed. Af trafikikkerhedsmæssige hensyn må der derfor ikke opsættes mere end 4 vejvisningsinformationer på samme sted. Det vil sige at trafikant højst må skulle overskue samlet 4 vejvisningsinformationer ad gangen (fx 3 mod højre og 1 mod venstre). Dette er illustreret på figur 1-figur 3. Enkelte større kryds kan dog være undtaget fra reglen om højst 4 vejvisningsinformationer. Det gælder større kryds, hvor der vejvises mod flere større mål, jf. Fjern- og nærmålskataloget.

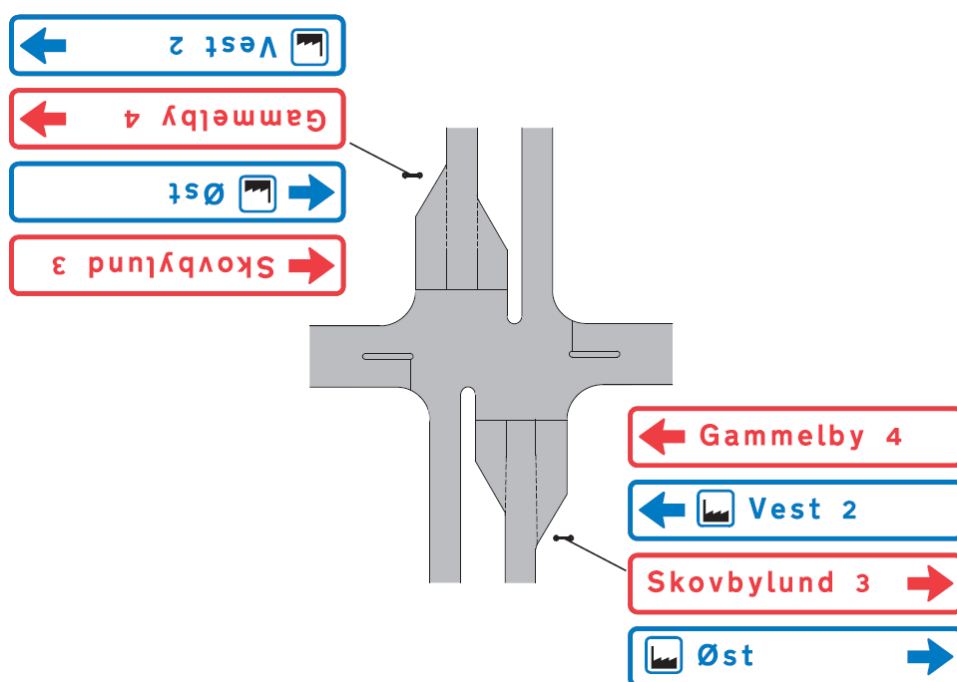
Vejvisning i større afstand end forudsat i vejreglerne øger behovet for tavler. Der vejvises derfor ikke i større afstand fra de enkelte typer af mål end anbefalet i vejreglerne.

Figur 1 Eksempel på 4 vejvisningsinformationer pr. kryds.

Figur 2 Eksempel på 4 vejvisningsinformationer i en rundkørsel.

Figur 3 Eksempel på tabelvejvisning i kompliceret kryds.

Kontinuerlig	Vejvisningen skal være kontinuerlig. Det betyder, at når der først er vejvist mod et servicemål, skal denne vejvisning følges op helt frem til målet er nået. Medmindre der er særlige hensyn - fx trafikikkerhed - der taler for det, etableres der ikke langsgående (ligeud) vejvisning.
Entydig	For at vejvisningen er entydig, må der i et kryds ikke vejvises ad to forskellige ruter til samme mål, medmindre vejvisningen henvender sig til forskellige trafikantgrupper (fx person- og lastbiltrafik).
Læsbar	En læsbar vejvisning indebærer, at skriftstørrelsen skal svare til den hastighed, der køres med på den enkelte strækning og, at der anvendes korte navne.

3.2 Typer

Vejvisningen kan deles op i to typer; geografisk vejvisning og servicevejvisning. Den geografiske vejvisning omfatter vejvisning til geografiske mål, som fx Aabenraa, Centrum og bilfærgehavne. Servicevejvisningen omfatter vejvisning til ikke-geografiske mål, som fx seværdigheder, overnatningssteder, virksomheder og lignende.

Derudover kan servicevejvisningen igen opdeles i almindelig servicevejvisning og særlig servicevejvisning. Den almindelige servicevejvisning er vejvisning, der opfylder trafikanternes primære behov (er trafikalt begrundet), som fx banegårde, kroer og industriområder. Den særlige servicevejvisning er vejvisning til virksomheder i åbent land, og den betales af virksomhederne selv. Begge typer servicevejvisning beskrives i afsnit 4.

Prioritering af mål

For at sikre en overskuelig vejvisning (max 4 vejvisningsinformationer) kan det være nødvendigt at prioritere mellem de enkelte vejvisningsmål. Normalt prioriteres der efter følgende hierarki:

- geografisk vejvisning
- almindelig servicevejvisning
- særlig servicevejvisning

Der kan ikke opsættes særlig servicevejvisning på steder, hvor der allerede er 4 vejvisningsinformationer. I kryds med 4 (eller flere!) vejvisningsinformationer vil eksisterende særlig servicevejvisning blive nedtaget, hvis der på et senere tidspunkt opstår et behov for at opsætte trafikalt begrundet vejvisning (geografisk vejvisning eller almindelig servicevejvisning).

Denne politik omfatter kun servicevejvisning og omfatter dermed ikke den geografiske vejvisning.

4 Strategi

De overordnede retningslinier for almindelig og særlig servicevejvisning, for private skilte og plakater på vejareal samt informationstavler er beskrevet i det følgende.

4.1 Eksisterende servicevejvisning

Sanering

Den eksisterende servicevejvisning vil løbende blive gennemgået med henblik på at forbedre servicevejvisningen i kommunen, herunder vil det blive vurderet, om vejvisningen lever op til vejreglerne. Der vil efterfølgende blive udarbejdet et forslag om ændring / nedtagning af vejvisningen.

Proces

Ved sanering af eksisterende servicevejvisning vil kommunen varsle de enkelte virksomheder, seværdigheder, servicefunktioner etc. inden vejvisningen ændres / nedtages. Virksomheden, seværdigheden, servicefunktionen etc. kan indenfor 4 uger efter varsling komme med bemærkninger til kommunens forslag til ændring / nedtagning. Endelig beslutning vil efter varslingsperioden blive foretaget administrativt af vejmyndigheden.

Servicevejvisning til servicemål, der ikke eksisterer længere, vil blive nedtaget uden varsling.

4.2 Almindelig servicevejvisning

Trafikal begrundelse

Almindelig servicevejvisning skal være trafikalt begrundet. Der anvendes følgende kriterier til at vurdere, om et servicemål er trafikalt begrundet:

- der er et ønske om, at trafikanterne skal benytte en bestemt rute
- der er mange ikke-stedkendte besøgende til servicemålet
- der er et stort antal lastbiler der besøger servicemålet
- vejnettet er komplekst
- vejenes tracé gør forvarsling nødvendig

Vejvisning til mål som hovedsageligt benyttes af lokale og stedkendte trafikanter (fx skoler, vuggestuer, aftenskoler, spejderhytter mv.) betragtes normalt ikke som trafikalt begrundede.

Symboler frem for tekst	Den almindelige servicevejvisning skal udføres med et servicesymbol frem for tekst, hvis der findes et servicesymbol for det pågældende mål. Dette vil bl.a. gøre det lettere for turister at forstå vejvisningen.
Ingen reklame	Der må <i>ikke</i> anvendes firmamærke, reklame, symbol / logo eller lignende på vejvisningstavler, jf. færdselslovens § 99. Dette gælder dog ikke for områdeinformationstavler der fx er placeret i industri- og erhvervsområder (se evt. side 12).
Tavletyper	Almindelig servicevejvisning etableres som blå/hvid vejvisning. Der kan anvendes pilvejvisere (F13) i kryds, tabelvejvisere (F18) som forvarsling typisk 50-100 m før kryds og diagramorienteringstavler (G14) typisk 250-400 m før kryds. Derudover kan der anvendes servicetavler (M9-M61), som indeholder et piktogram, der viser typen af vejvisningsmål, fx M34 rasteplads. Servicetavlerne kan opsættes i vejsiden ved kryds, som forvarsling før kryds eller på de ovenfor omtalte pil- / tabelvejvisere eller diagramorienteringstavler.

Figur 4 Blå/hvid pilvejviser (F13-tavle).

Figur 5 Blå/hvid tabelvejviser (F18-tavle).

Figur 6 Diagramorienteringstavle (G14-tavle).

Figur 7 Eksempel på servicetavle (M34-tavle).

Hvorfra kan der vejvises?

I vejreglen om vejvisning anvendes begrebet "nærmeste større vej". Begrebet anvendes til at beskrive hvorfra, der kan vejvises til de enkelte mål. "Nærmeste større vej" svarer til samtlige veje, der er vist på Vejdirektoratets kort i målestok 1:300.000. Vejdirektoratets kort i målestok 1:300.000 kan findes på hjemmesiden www.vejregler.dk (under færdselsregulering -> kortgrundlag).

Såfremt det vælges kun at vejvise fra de overordnede veje (svarende til færre veje end nærmeste større vej) vil det betyde, at der skal vejvises i større afstand, hvilket vil øge antallet af vejvisningstavler. Det vil øge risikoen for, at vejvisningen bliver uoverskuelig i nogle kryds.

Inddeling af mål

Den almindelige servicevejvisning inddeles i følgende grupper:

- terminalmål (fx havne, lufthavne og transportcentre)
- offentlige og private virksomheder (fx offentlige kontorer, institutioner og virksomheder)
- overnatningsmål (fx hoteller, vandrehjem og campingpladser)
- fritids- og turistmål (fx seværdigheder, badesteder og golfbaner)
- andre mål (fx rastepladser, tankanlæg og spisesteder)

Bilag 1 indeholder en beskrivelse af hvilke mål, der hører til i de enkelte grupper. Derudover er det i bilag 1 også beskrevet, hvordan og hvorfra der kan vejvises til de enkelte mål.

I bilag 1 henvises der til veje i vejklasse 1 og 2. Herved forstås vejklasse 1 og 2 i kommunernes vejklassificering. Vejklassificeringen kan findes på kommunernes hjemmesider.

Områdevejvisning

For at forenkle vejvisningen vil der blive etableret områdevejvisning til områder med flere ensartede mål. Dette kan fx være områder med flere uddannelsesinstitutioner eller områder med flere idrætsfaciliteter.

De enkelte områders navne vil blive bestemt sammen med de virksomheder, foreninger eller institutioner, der skal vejvises til i det givne område.

Industri- og erhvervsområder

Større industri- og erhvervsområder vil blive navngivet, og der vil blive vejvist mod enkelte områder. Først når trafikanterne er kommet frem til området, vil der blive vejvist mod de enkelte virksomheder. Det betyder, at eksisterende hvid / blå vejvisning til de enkelte virksomheder vil blive erstattet af en ny hvid / blå vejvisning til det enkelte område.

Tyske institutioner

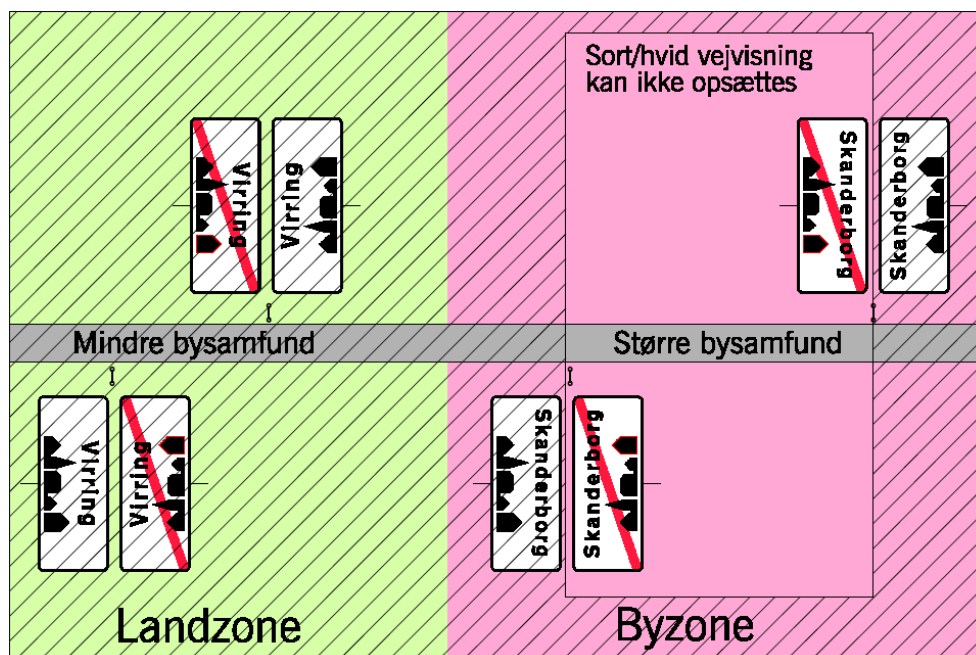
Der kan vejvises til tyske institutioner efter principperne for almindelig servicevejvisning. Det betyder bl.a., at vejvisningen skal være trafikalt begrundet.

Vejvisningen kan ske på tysk - fortrinsvis med en typebetegnelse, men kan også være med navn, hvis det er hensigtsmæssigt for at kunne forstå vejvisningen.

4.3 Særlig servicevejvisning

Egenbetaling	Det er muligt at søge om opsætning af særlig servicevejvisning i åbent land til private virksomheder. Det er kommunen, der afgør, om der kan gives tilladelse til opsætning af særlig servicevejvisning. Den særlige servicevejvisning skal ikke være trafikalt begrundet. Til gengæld er det virksomhederne selv, der betaler for opsætning, indkøb, administration, drift og vedligehold af tavlerne.
Hvortil	<p>Særlig servicevejvisning kan kun ske til private virksomheder, der ligger i landzone eller uden for tættere bebygget område, afmærket med E 55: "Tættere bebygget område".</p> <p>Dette indebærer, at der ikke kan vejvises til virksomheder beliggende i de i kommuneplanen udlagte byzonebyer indenfor tavlerne E 55 "Tættere bebygget område".</p> <p>Der kan vejvises til virksomheder i mindre bysamfund i land-zone, selvom de er afmærket med E 55 "Tættere bebygget område".</p> <p>Der kan dog vejvises med symbol for dagligvareforretninger ved indkørslen til landsbyer med under 1.000.</p> <p>Bilag 2 indeholder en liste med de mål, der eventuelt kan få særlig servicevejvisning.</p>
Hvorfra	<p>Der gælder følgende retningslinier for opsætning af særlig servicevejvisning:</p> <ul style="list-style-type: none">• Der kan i åbent land vejvises med særlig servicevejvisning fra nærmeste større vej, som er offentlig tilgængelig. Det betyder, at der ikke kan opsættes særlig servicevejvisning på motorveje og motortrafikveje. Vejvisningen skal følges op fra den nærmeste større vej og frem til vejvisningsmålet• Særlig servicevejvisning kan <i>ikke</i> opsættes i større komplicerede kryds, som har svingspor og en forstærket vejvisning med tabelvejvisere• Det skal være sikkerhedsmæssigt forsvarligt at opsætte særlig servicevejvisning i det pågældende kryds• Der må inkl. den særlige servicevejvisning højst være 4 vejvisningsinformationer i det kryds, hvor der ønskes vejvisning <p>Der kan ikke opsættes særlige servicevejvisning i byzone (indenfor tættere bebygget område afgrænset med E55-tavler), medmindre den eneste eller nærmeste vej frem til virksomheden er via et kryds i byzonen. Dette er illustreret på figur 8.</p>

 Sort/hvid vejvisning kan opsættes

Figur 8 Illustration af hvor der kan opsættes særlig servicevejvisning.

Hvordan

Der må ikke anvendes andre symboler end dem, der er godkendt til særlig servicevejvisning af Vejdirektoratet. Hvis der findes et symbol, skal dette anvendes uden supplerende tekst. Hvor symboler ikke kan anvendes, anføres i stedet tekst for virksomhedens type (se evt. bilag 2). Det betyder, at virksomhedens navn og logo *ikke* må fremgå af vejvisningen.

Tavletyper

Særlige servicevejvisning etableres som sort/hvid vejvisning. Der kan anvendes pilvejvisere (F30) eller symboler (M100) i kryds. Særlig servicevejvisning må ikke forvarsles.

Figur 9 Sort/hvid pilvejviser (F30-tavle).

Figur 10 Eksempel på symbol til særlig servicevejvisning (M100,2-tavle).

Ansøgning

Virksomheder, der ønsker særlig servicevejvisning, skal ansøge skriftligt. Ansøgningsskema samt en vejledning findes [her](#) på hjemmesiden. Takster for etablering af særlig servicevejvisning fremgår af bilag 3.

4.4 Private skilte og plakater

Der skelnes mellem plakater i forbindelse med arrangementer og reklameskilte. Retningslinier for de to typer er beskrevet nedenfor.

For valgplakater gælder særskilt lovgivning: ”*Lov om ændring af lov om offentlige veje og lov om private fællesveje (Valgplakater på vejareal)*”.

Plakater

Arrangører af diverse sports- og kulturelle arrangementer, og opstillingsberettigede partier og organisationer i forbindelse med valg kan ophænge plakater uden tilladelse, så længe følgende regler bliver fulgt:

- ejeren / arrangøren er ansvarlig for ophængning, tilstedeværelse og nedtagning af plakater og eventuelle skader i denne forbindelse. Skader vil blive udbedret for ejerens / arrangørens regning
- allerede ophængte plakater, hvor arrangementet endnu ikke har fundet sted, må ikke fjernes eller overklæbes
- plakater skal være mærket med navn, adresse og telefonnummer på den ansvarlige for ophængningen
- plakater må tidligst ophænges 3 lørdage før afholdelse af arrangementet. Er arrangementet på en lørdag, skal denne lørdag medregnes i de 3 lørdage
- Plakater skal være fjernet senest 4 dage efter afholdelse af arrangementet
- Ophængning og nedtagning af plakater må kun finde sted udenfor lygte-tændingstiden
- plakater må ikke ophænges i højspændingsmaster, træer, færdselstavler, broer, transformerstationer, kabelskabe, læskure samt andet by- og vejudstyr. Derudover må der ikke hænges plakater op i midterrabatter, rundkørsler, signalanlæg eller over kørebanen
- plakater må ophænges i belysningsmaster på kommunale veje indenfor byzonetavlerne
 - i Sønderborg, Nordborg og Gråsten indre by må der kun opsættes plakater på plakatsøjler indenfor de afgrænsende forbudszoner ifølge bilag 4-6. Plakaterne må kun klistres op. Se kort [her](#).
- plakater må ikke placeres på steder, hvor de er til gene for trafikafviklingen og trafiksikkerheden:

- de må ikke forringe oversigtsforholdene eller dække for færdselstavler, signalregulering eller anden færdselsafmærkning
 - de skal placeres mindst 0,5 m fra kørebane kant og mindst 0,3 m fra cykelstikant
 - for plakater skal der være mindst 2,3 m fra jordfladen til plakatens underkant
 - for plakater, der anbringes i master med luftledninger, må overkanten ikke være højere end 3 m over jordoverfladen samtidig med, at der skal være mindst 1,5 m fra plakatens overkant til nederste luftledning
 - plakaterne må ikke gul baggrundsfarve
 - plakater skal placeres minimum 50 m fra vejkryds, lysreguleringer, rundkørsler og byskilte. Derudover må plakaterne ikke være placeret efter begyndelsen af en svingbane
- plakater må ikke være større end 0,8 m². Plakaterne skal være opklæbet på en plade, som fastgøres forsvarligt. Materialet, som er brugt til ophængningen, skal fjernes igen ved nedtagning. Plakater må ikke fastgøres med metaltråd, søm eller skruer

Plakater, som ophænges i strid med ovenstående regler, vil uden forudgående varsel blive fjernes for den ansvarliges regning. Vejbestyrelsen kan jf. Vejlovens § 102, stk. 2, uden forudgående varsel fjerne plakater på ophængers regning. Dette vil ske efter medgået tid.

Private skilte

For at beskytte landskabet er det i Naturbeskyttelsesloven bl.a. fastslået, at der ikke må opsættes skilte i åbent land. Der er dog undtagelser fra denne regel. Undtagelserne omfatter fx, at erhvervsvirksomheder (fx gårdsalg eller værelsesudlejning) kan opstille mindre oplysningsskilte (private skilte) i det åbne land.

Skiltet kan placeres ved indkørslen til ejendommen. Hvis ejendommen ligger ud til en lukket, privat fællesvej, kan skiltet opsættes ved denne vejs udmunding i offentlig vej. Skiltet må dog ikke placeres i vejareal.

Private skilte skal anbringes på egen grund - i overensstemmelse med de gældende regler for skiltning i åbent land:

- skiltet skal være rektangulært, må ikke overstige 0,25m², og skiltets overkant må ikke være mere end 1 m over terræn
- skiltet må udelukkende oplyse om en virksomheds navn (og evt. logo), adresse, art og produktion
- skiltet skal have ensfarvet, afdæmpet bundfarve (ikke gul) med tekst i afdæmpede farver. Logo kan holdes i de af virksomheden normalt benyttede farver
- skiltet må ikke belyses, retroreflekterende eller bevægeligt

- der må ikke i reklameøjemed i tilknytning til skiltet anbringes produkter, genstande, flag eller lignende
- skiltet skal fjernes, når det ikke længere er relevant

Skiltet kan forlanges flyttet hvis det skæmmer, står på vejareal eller generer trafikken.

4.5 Informationstavler

Informationstavler er vejkort over et større eller mindre område, som opsættes på parkeringspladser, rasteplasser eller lignende steder. Kortet indeholder fx oplysninger om veje, lokaliteter, servicefaciliteter, skove og lignende. Ved siden af kortet er der en fortegnelse over vejvisningsmålene. Dette kan være seværdigheder og servicefunktioner eller mere specifikke oplysninger om fx virksomheders placering i et større industriområde.

Informationstavler kan anvendes til at forenkle vejvisningen. På informationstavler kan der gives næsten ubegrænset information til trafikanter, der holder stille. Der anvendes tre typer informationstavler:

- landinformationstavler
- byinformationstavler
- områdeinformationstavler

De eksisterende informationstavler vil blive gennemgået og suppleret i det omfang, det vurderes hensigtsmæssigt.

Landinformationstavler

Landinformationstavler vil typisk være placeret på rasteplasser på de større veje i åbent land.

Byinformationstavler

Byinformationstavler vil typisk være placeret bynære rasteplasser, parkeringspladser, torve eller pladser i de centrale dele af de større byer.

Områdeinformationstavler

Områdeinformationstavler placeres i større områder, fx industri- og erhvervsområder eller sommerhusområder. Tavlerne sættes op, så trafikanterne får informationerne lige, når de er kørt ind i området.

Af hensyn til trafiksikkerhed og trafikafvikling bør tavlerne opsættes på vigepladser, så trafikanter, der studerer kortene, ikke er til gene for den øvrige trafik. Såfremt der ikke er en vigeplads, skal tavlerne være placeret, så bagenden af en lastbil holder mindst 10 m fra krydset. Det bør dog tilsigtes, at tavlerne er placeret ca. 50 m fra det kryds, hvor der køres ind i området.

Bilag 1 **Konkrete retningslinier for almindelig servicevejvisning**

Den almindelige servicevejvisning er inddelt i følgende grupper:

- **terminalmål** **1**
 - havne 1,01
 - færger for cyklende og gående 1,02
 - lystbådehavne 1,03
 - lufthavne 1,04
 - flyvepladser 1,05
 - jernbanestationer 1,06
 - busterminaler 1,07
 - transportcentre 1,08

- **offentlige og private virksomheder** **2**
 - kommunale og statslige kontorer / funktioner 2,01
 - offentlige virksomheder og institutioner 2,02
 - industriområder 2,03
 - større private virksomheder 2,04
 - mindre private virksomheder 2,05

- **overnatningsmål** **3**
 - campingpladser 3,01
 - hytter 3,02
 - vandrehjem 3,03
 - hoteller, kroer og moteller 3,04

- **fritids- og turistmål** **4**
 - badesteder 4,01
 - golfbane 4,02
 - fiskesø (put and take) 4,03
 - kirker 4,04
 - betydende seværdigheder 4,05
 - øvrige seværdigheder 4,06
 - turistanlæg 4,07

- **andre mål** **5**
 - telefon 5,01
 - værksteder 5,02
 - tankanlæg 5,03
 - rastepladser 5,04
 - spisesteder 5,05
 - toilet 5,06
 - turistinformation 5,07

Byområder svarer til veje, der ligger indenfor byzonetavler (E55-tavler). Veje uden for byområder betragtes som landområderne.

Der er for veje i landområder anvendt begrebet "nærmeste større vej". Det svarer til de veje, der er vist på Vejdirektoratets kort i målestok 1:300.000. I byområderne er kommunernes vejklassificeringer anvendt. Her er veje i vejklasse 1 og 2 anvendt i stedet for "nærmeste større vej".

Kommunernes retningslinier for vejvisning til de enkelte måltyper er beskrevet i det følgende. Vejvisningen skal udover disse retningslinier også leve op til retningslinierne i afsnit 3 og 4.

M 9

Havne

1,01

Vejvisningsmål Erhvervshavne, herunder containerhavne, havne med færger for biltrafik

Tavler Der anvendes med hvid / blå pil- eller tabelvejvisere (eller hvid / rød vejvisere, hvis målene samtidig udgør geografisk vejvisning).

M 11

M9-symbolet skal anvendes ved vejvisning til containerhavne. M11-symbolet skal anvendes ved vejvisning til færger med biltrafik. Symbolerne orienteres så vidt muligt i vejvisningsretningen

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej eller som anført i Fjern- og nærmålskataloget.

For bilfærger vejvises der mod det geografiske navn på færrens afgangsbay.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

For bilfærger vejvises der mod det geografiske navn på færrens afgangsbay. Ved det geografiske afgangspunkt eller ved det punkt, hvor trafikanten skal vælge mellem forskellige færger, anføres det geografiske ankomstmål.

Bemærkninger M9-symbolet kan anvendes til containerhavne på Kort og Matrikelstyrelsens Færdselskort i målestok 1:200.000.

M 10

Færger for cyklende og gående**1,02**

Vejvisningsmål Færger der kun medtager cyklende og gående

Tavler M10-symbolet anvendes ved vejvisning til færgeoverfarer for cyklende og gående. Symbolet orienteres så vidt muligt i vejvisningsretningen. M10-symbolet kan placeres på hvid / blå pilvejviser.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste større vej.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2.

Bemærkninger Ingen.

Lystbådehavne**1,03**

Vejvisningsmål Lystbådehavne

Tavler Der anvendes hvid / blå pil- eller tabelvejvisere (eller hvid / rød vejvisere, hvis målene samtidig udgør geografisk vejvisning).

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste større vej.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2.

Bemærkninger Der skal være en vanddybde på minimum 2 m.

M 12

Lufthavne (Sønderborg og Vojens)**1,04**

Vejvisningsmål Sønderborg Lufthavn, Vojens Lufthavn

Tavler Der anvendes med hvid / blå pil- eller tabelvejvisere (eller hvid / rød vejvisere, hvis målene samtidig udgør geografisk vejvisning).

M12-symbolet skal anvendes ved vejvisning til lufthavne. Symbolet orienteres så vidt muligt i vejvisningsretningen.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej eller som anført i Fjern- og nærmålskataloget.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Bemærkninger Der skal kunne foretages instrumentflyvning.

M 12

Flyvepladser**1,05**

Vejvisningsmål Flyvepladser

Tavler Der anvendes hvid / blå pil- eller tabelvejvisere (eller hvid / rød vejvisere, hvis målene samtidig udgør geografisk vejvisning).

M12-symbolet skal anvendes ved vejvisning til flyvepladser. Symbolet orienteres så vidt muligt i vejvisningsretningen.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste større vej.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2.

Bemærkninger Der skal minimum være taxaflyvning til / fra flyvepladsen.

M 13

Jernbanestationer**1,06**

Vejvisningsmål Jernbanestationer / banegårde (hvorfra der afgår persontog)

Tavler Vejvisning til jernbanestationer kan ske med servicetavlen M13 eller med hvid / blå pil- eller tabelvejvisere, fx hvis det er nødvendigt at angive terminaler med navn.

M13-symbolet anvendes først, når trafikanten ikke længere kan køre efter bynavnet eller centrum. M13-symbolet orienteres så vidt muligt i vejvisningsretningen.

Landområder Der vejvises normalt ikke til jernbanestationer i landområder.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste vej i klasse 1-2.

Bemærkninger Ingen.

M 14

Busterminaler**1,07**

Vejvisningsmål Busterminaler / rutebilstationer (hvorfra der afgår busser i fast rutetrafik)

Tavler Vejvisning til busterminaler sker normalt med servicetavlen M14, men kan være udført med hvid / blå pil- eller tabelvejvisere, fx hvis det er nødvendigt at angive terminaler med navn.

M14-symbolet anvendes først, når trafikanten ikke længere kan køre efter bynavnet eller centrum. M14-symbolet orienteres så vidt muligt i vejvisningsretningen

Landområder Der kan vejvises normalt ikke til busterminaler i landområder.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste vej i klasse 1-2.

Bemærkninger Ingen.

M 15

Transportcentre**1,08**

Vejvisningsmål Transportcentre, godsterminaler, fragtcentraler

Tavler Vejvisning til transportcentre sker normalt med servicetavlen M15, som er udført med hvid / blå pil- eller tabelvejvisere.

M15-symbolet skal suppleres med teksten "Transportcenter". M15-symbolet orienteres så vidt muligt i vejvisningsretningen.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Bemærkninger Gælder ikke for en enkelt vognmands private lagerhal.

Kommunale og statslige kontorer / funktioner **2,01**

Vejvisningsmål	Kommunale kontorer og funktioner, statslige kontorer og funktioner, told- og skatteregioner m.m.
Tavler	Vejvisning til kommunale og statslige kontorer / funktioner sker med hvid / blå pil- eller tabelvejvisere med angivelse af kontorets / funktionens betegnelse.
Landområder	Der kan vejvises fra nærmeste større vej, hvis kontoret / funktionen er af væsentlig interesse for ikke stedkendte trafikanter. Hvor vejbestyrelsen finder det relevant, kan der vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.
Byområder	Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2, hvis kontoret / funktionen er af væsentlig interesse for ikke stedkendte trafikanter.
Bemærkninger	Ingen.

M 17

Offentlige virksomheder og institutioner

2,02

Vejvisningsmål Hospitaler, skadestuer, biblioteker, posthuse, plejehjem, ældrecentre, revalideringscentre / -institutioner, forsorghjem, kur- / badeanstalter, kursuscentre, teatre, skoler (kommunale og private), gymnasier, handelsskoler, tekniske skoler, mindre sports- / idrætsanlæg, tyske institutioner m.m.

M 21

Tavler

Vejvisning til offentlige virksomheder og institutioner sker med hvid / blå pil- eller tabelvejvisere med angivelse af virksomhedens / institutionens betegnelse.

Vejvisning til posthuse sker med servicetavlen M17 eller med M17-symbol på en hvid / blå pilvejviser. Dette gælder også postbutikker med samme funktion som et posthus.

Til døgnåbne skadestuer kan der vejvises med servicetavlen M21 eller med M21-symbol på en hvid / blå pilvejviser.

Hvis der ligger flere ensartede mål i samme område vil der blive etableret områdevejvisning. Vejvisning i selve området vil ske med navn når der er flere ensartede mål (dette gælder også selvom målene ikke ligger i et navngivet område).

Der kan vejvises med navn til større mål, hvis vejbestyrelsen finder dette hensigtsmæssigt.

Landområder

Der kan vejvises fra nærmeste større vej, hvis virksomheden / institutionen er af væsentlig interesse for ikke stedkendte trafikanter. Hvor vejbestyrelsen finder det relevant, kan der vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Der kan vejvises til døgnåbne skadestuer, hvor vejbestyrelsen finder det relevant.

Byområder

Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2, hvis virksomheden / institutionen er af væsentlig interesse for ikke stedkendte trafikanter.

Bemærkninger

Der må kun vejvises til døgnåbne skadestuer, som kan yde førstehjælp / nødhjælp uden forudgående visitation.

M 57

Industriområder**2,03**

Vejvisningsmål Industriområder

Tavler Vejvisning til industriområder sker med servicetavlen M57. Såfremt industriområdet er navngivet kan M57-symbolet placeres på hvid / blå vejviser sammen med industriområdets navn.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste større vej. Hvor vejbestyrelsen finder det relevant, kan der vejvises fra nærmeste rute-nummererede vej.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2.

Bemærkninger Ingen.

Større private virksomheder**2,04**

Vejvisningsmål Fx Danfoss, Danish Crown, Linak

Tavler Vejvisning til større private virksomheder kan ske med hvid / blå vejvisere med angivelse af virksomhedens navn.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej, hvis virksomheden er af væsentlig interesse for ikke stedkendte trafikanter.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2, hvis virksomheden er af væsentlig interesse for ikke stedkendte trafikanter.

Bemærkninger Virksomheden skal have over 500 ansatte på det sted, der vejvises til.

Mindre private virksomheder **2,05**

Vejvisningsmål	Mindre industri- og erhvervsvirksomheder
Tavler	Vejvisning til mindre industri- og erhvervsvirksomheder kan ske med hvid / blå vejvisere med angivelse af virksomhedens betegnelse (fx teglværk, savværk eller maskinfabrik).
Landområder	Der kan vejvises fra nærmeste større vej, hvis virksomheden er af væsentlig interesse for ikke stedkendte trafikanter. Hvor virksomheden ligger ud til nærmeste større vej vejvises ikke.
Byområder	Der vejvises ikke til mindre private virksomheder i byområder.
Bemærkninger	Der kan vejvises til virksomheder, der jævnligt besøges af større køretøjer over 3500 kg og hvis den almindelige afmærkning med vejvisere, gadenavne og husnumre er utilstrækkelig.

M 31

M 32

Campingpladser

3,01

Vejvisningsmål Campingpladser, campingpladser for autocampere

Tavler Vejvisning til campingpladser sker med servicetavlen M31, mens der til campingpladser for autocampere anvendes servicetavlen M32. M31 og M32 kan samles med andre servicesymboler på en hvid / blå vejviser. M32-symbolet orienteres i vejvisningsretningen.

Der kan ikke vejvises med både M31 og M32 til samme mål.

Campingpladsens navn kan indenfor tættere bebygget område anføres på vejviserne, hvis der er flere campingpladser i umiddelbar nærhed af hinanden. I åbent land kan navnet anføres, hvis der vejvises mod flere campingpladser i samme kryds.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Såfremt det af vejbestyrelsen skønnes, at den almindelige afmærkning med vejvisning og gadenavne er tilstrækkelig, vejvises der normalt ikke til campingpladser i byer med mere end 10.000 indbyggere.

Bemærkninger Campingpladsen skal opfylde Skov- og Naturstyrelsens "Campingreglement".

M 33

Hytter**3,02**

Vejvisningsmål Pladser med udlejning af hytter

Tavler Vejvisning til hytter sker med servicetavlen M33. M33 kan samles med andre servicesymboler på en hvid / blå vejviser.

Der kan ikke vejvises med M33, hvis hytter ligger på en campingplads, der vejvises til med M31.

Hyttepladsens navn kan indenfor tættere bebygget område anføres på vejviserne, hvis der er flere hyttepladser i umiddelbar nærhed af hinanden. I åbent land kan navnet anføres, hvis der vejvises mod flere hyttepladser i samme kryds.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Såfremt det af vejbestyrelsen skønnes, at den almindelige afmærkning med vejvisning og gadenavne er tilstrækkelig, vejvises der normalt ikke til hyttepladser i byer med mere end 10.000 indbyggere.

Bemærkninger Hyttepladsen skal opfylde Skov- og Naturstyrelsens "Campingreglement".

M 41

Vandrehjem**3,03**

Vejvisningsmål Vandrehjem

Tavler Vejvisning til vandrehjem sker med servicetavlen M41. M41 kan samles med andre servicesymboler på en hvid / blå vejviser.

Vandrehjemets navn kan indenfor tættere bebygget område anføres på vejviserne, hvis der er flere vandrehjem i umiddelbar nærhed af hinanden. I åbent land kan navnet anføres, hvis der vejvises mod flere vandrehjem i samme kryds.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Såfremt det af vejbestyrelsen skønnes, at den almindelige afmærkning med vejvisning og gadenavne er tilstrækkelig, vejvises der normalt ikke til vandrehjem i byer med mere end 10.000 indbyggere.

M 42

Bemærkninger Vandrehjemmet skal som minimum opfylde Danhostels kvalitetskrav.

Hoteller **3,04**

Vejvisningsmål Hoteller, kroer, moteller

Tavler Vejvisning til hoteller sker med servicetavlen M42. M42 kan samles med andre servicesymboler på en hvid / blå vejviser.

Hotellens navn kan indenfor tættere bebygget område anføres på vejviserne, hvis der er flere hoteller i umiddelbar nærhed af hinanden. I åbent land kan navnet anføres, hvis der vejvises mod flere hoteller i samme kryds

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Såfremt det af vejbestyrelsen skønnes, at den almindelige afmærkning med vejvisning og gadenavne er tilstrækkelig, vejvises der normalt ikke til hoteller i byer med mere end 10.000 indbyggere.

Bemærkninger Hotellet skal opfylde bestemmelserne i lov om restaurations- og hotelvirksomhed mv., og have flere end 3 soverum med tilsammen mere end 8 sovepladser.

M 35,1

Badesteder **4,01**

Vejvisningsmål Svømmehaller, friluftsbade og badestrande

Tavler Vejvisning til udendørs badesteder må kun ske med servicetavlen M35.1, mens der til indendørs badesteder kun må vejvises med servicetavlen M35.2.

Er det nødvendigt at angive navn på badestedet anvendes hvid / blå vejviser med M35.1 eller M35.2 i roden.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste større vej.

Byområder Der kan vejvises ved indkørslen til badestedet eller fra nærmeste vej i vejklasse 1 eller 2.

Bemærkninger Badestederne skal være offentligt tilgængelige.

M 35.2

M 36

Golfbane**4,02**

Vejvisningsmål	Golfbaner
Tavler	Vejvisning til golfbaner sker med servicetavlen M36. M36-symbolet kan evt. placeres på hvid / blå vejviser uden tekst.
Landområder	Der kan vejvises fra nærmeste større vej.
Byområder	Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2.
Bemærkninger	M36 kan kun anvendes til golfbaner, som er åben hver dag for både medlemmer og ikke-medlemmer.

M 37

Fiskesø (put and take)**4,03**

Vejvisningsmål	Fiskesøer
Tavler	Vejvisning til fiskesøer sker med servicetavlen M37. M37-symbolet kan evt. placeres på hvid / blå vejviser uden tekst.
Landområder	Der kan vejvises fra nærmeste større vej.
Byområder	Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2.
Bemærkninger	M37 kan kun anvendes til fiskesøer, hvor det er muligt at fiske uden offentligt fisketegn. Ejeren af fiskesøen skal over for vejbestyrelsen dokumentere, at fiskesøen som minimum opfylder de krav, der er angivet i vejreglerne.

M 51

Kirker**4,04**

Vejvisningsmål	Kirker
Tavler	Vejvisning til kirker sker med M51-servicetavle. M51-symbolet kan evt. placeres på hvid / blå vejviser.
Landområder	Der kan vejvises fra nærmeste større vej.
Byområder	Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2.
Bemærkninger	M51 bør normalt kun anvendes i forbindelse med kirker, synagoger eller lignende, hvor der foregår religiøse handlinger.

M 52,1

Betydende seværdigheder**4,05**

Vejvisningsmål Seværdigheder og attraktioner der er berettiget til vejvisning med M52.1, M52.2 eller M53 symbol (se mere nedenfor)

Tavler Vejvisning til betydende seværdigheder kan ske med hvid / blå vejvisere med angivelse af seværdighedens betegnelse med M52.1, M52.2 eller M53 symbol i roden.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste rutenummererede vej.

Byområder Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2.

Bemærkninger For at anvende M52.1 (lokal seværdighed) skal seværdigheden eller attraktionen overfor vejmyndigheden dokumentere, at den som minimum opfylder følgende kvalitetskrav:

- Der skal:
 - være interesse fra en bred målgruppe
 - være åben for publikum 5 timer om dagen, 5 dage om ugen i perioden 1. maj til og med september
 - være informationstavle, hvor der på dansk, engelsk og tysk oplyses i hvilke måneder, dage og timer publikum har adgang til seværdigheden. Dette gælder dog ikke naturområder, fortidsminder og lignende med ubegrænset adgang. Informationstavlen skal endvidere indeholde en beskrivelse af seværdighedens eller attraktionens art og karakter. For entrébetingede seværdigheder, skal der endvidere oplyses om aktuelle priser
 - være en adgangsvej med jævn belægning
- Seværdigheden skal fremstå velplejet og velholdt

Vejmyndigheden vil ved vurdering af, om der kan anvendes M52.1 tage udgangspunkt i Danmarks Turistråds liste over betydningsfulde seværdigheder.

M52.2 (national seværdighed) må kun anvendes med Vejdirektoratets godkendelse efter indstilling fra Kulturarvsstyrelsen, Skov- og Naturstyrelsen eller VisitDenmark. Der er i vejreglerne opstillet en række kvalitetskrav som seværdigheden skal opfylde.

M53 (UNESCO verdensarvsmonument) må kun anvendes med Vejdirektoratets godkendelse efter indstilling fra Kulturarvsstyrelsen.

M 52,2

M 53

Alle seværdigheder, der er godkendt til M52.2 eller M53 fremgår af en liste, der kan findes på www.vejregler.dk. Pr. 1 juni 2009 er der ingen seværdigheder i de 4 kommuner, der er godkendt til M53. Derimod er følgende seværdigheder godkendt til vejvisning med M52.2:

- Cathrinesminde Teglværk (Sønderborg)
- Danfoss Universe (Sønderborg)
- Dybbøl Banke (Sønderborg)
- Gråstenskovene (Sønderborg)
- Sønderborg Slot (Sønderborg)
- Draved Skov og Kongens Mose (Tønder)
- Møgeltønder (Tønder)
- Nationalmuseets Kommandørgård (Tønder)
- Rømø (Tønder)
- Vadehavet og Marsken (Tønder)
- Bolderslevskovene (Aabenraa)
- Immervad Bro og Hærulfsten (Aabenraa)
- Sommerland Syd (Aabenraa)

Øvrige seværdigheder

4,06

Vejvisningsmål	Naturområder, fritidsområder, særlige naturseværdigheder og udsigtssteder, museer, samlinger, slotte og herregårde, fortidsminder, lokaliteter af historisk eller kulturel betydning, udflugtssteder, kirker af særlig historisk eller kulturel betydning
Tavler	Vejvisning til øvrige seværdigheder kan ske med hvid / blå vejvisere med angivelse af seværdighedens betegnelse.
Landområder	Der kan vejvises fra nærmeste større vej.
Byområder	Såfremt det af vejbestyrelsen skønnes, at den almindelige afmærkning med vejvisning og gadenavne er tilstrækkelig, vejvises der ikke til øvrige seværdigheder. Hvor vejbestyrelsen skønner det relevant, kan der vejvises ved indkørslen.
Bemærkninger	Ingen.

Turistanlæg **4,07**

Vejvisningsmål	Større sports- / idrætsanlæg, turistanlæg, zoologiske haver og dyreparker, parker og større haveanlæg, forlystelsesparker og oplevelsescentre
Tavler	Vejvisning til øvrige seværdigheder kan ske med hvid / blå vejvisere med angivelse af seværdighedens betegnelse.
Landområder	Der kan vejvises fra nærmeste større vej. Hvor vejbestyrelsen skønner det relevant, kan der vejvises fra nærmeste rute-nummererede vej.
Byområder	Der kan vejvises fra nærmeste vej i vejklasse 1-2, hvis vejbestyrelsen finder det relevant.
Bemærkninger	Ingen.

M 22

Telefon **5,01**

Vejvisningsmål	Telefon
Tavler	Servicetavlen M22 anvendes til at vejlede til telefon, som kan anvendes af trafikanter.
Landområder	M22 kan opsættes ved indkørsel til områder med telefon.
Byområder	Der vejvises ikke til områder med telefon i byområder.
Bemærkninger	Telefonen bør være tilgængelig hele døgnet.

M 23

Værksteder**5,02**

Vejvisningsmål Værksteder

Tavler Servicetavlen M23 anvendes til at vejlede til værksteder.

Landområder M23 kan opsættes ved indkørsel til værkstedet.

Der kan vejvises til værksteder fra rutenummerede veje, hvis værkstedet ligger indenfor 1 km fra den rutenummerede vej.

Byområder Der vejvises ikke til værksteder i byområder.

Bemærkninger M23 anvendes kun i områder hvor værksteder er sjældne og kun til værksteder, der er vanskelige at observere fra den vej tavlen opsættes ved. Værkstedet skal have en mekaniker tilknyttet indenfor normal arbejdstid.

M 24

Tankanlæg**5,03**

Vejvisningsmål Tankanlæg

Tavler Servicetavlen M24 anvendes til at vejlede til tankanlæg.

Landområder M24 kan opsættes ved indkørsel til tankanlægget.

Der kan vejvises til tankanlæg fra rutenummerede veje, hvis tankanlægget ligger indenfor 1 km fra den rutenummerede vej.

Byområder Medmindre det af byens størrelse ikke kan forventes, at der er tankanlæg, og der er stor afstand mellem døgnåbne tankningsmuligheder, bør der normalt ikke vejvises til tankanlæg i byområder.

Bemærkninger M24 kan kun anvendes hvis tankanlægget:

- sælger brændstof til alle almindeligt forekommende motorkøretøjstyper
- sælger brændstof hele døgnet
- ikke er umiddelbart synligt fra den vej tavlen opsættes ved - dog kan der vejvises med M24, hvis tankanlægget er placeret, så trafikanten ser det for sent og derfor kan forventes at reagere til fare for de øvrige trafikanten.

M 34

Rastepladser**5,04**

Vejvisningsmål Rastepladser

Tavler Servicetavlen M34 anvendes til at vejlede til rastepladser forsynet med borde og bænke. Øvrige vige- og parkeringspladser afmærkes kun med E63-tavle (parkering).

Hvis der i forbindelse med rastepladsen findes særlige faciliteter fx information eller toilet, kan dette angives med symbol i mindre felter under feltet, der angiver rasteplads.

Landområder M34 kan opsættes ved indkørslen til rastepladsen.

For rastepladser beliggende på en sidevej (max 1 km fra nærmeste vej i vejklasse 1-2) kan der vejvises fra den overordnede vej.

Byområder Der vejvises ikke til rastepladser i byområder.

Bemærkninger Ingen.

M 43

Spisesteder**5,05**

Vejvisningsmål Restauranter, cafeterier

Tavler Servicetavlen M43 anvendes til at vejlede til restauranter, mens M45 anvendes til at vejlede til cafeterier.

Landområder Der kan vejvises fra nærmeste større vej.

Byområder Såfremt det af vejbestyrelsen skønnes, at den almindelige afmærkning med vejvisning og gadenavne er tilstrækkelig, vejvises der ikke til spisesteder.

Bemærkninger M43 anvendes kun ved restauranter, hvor der er servering af mindst 2 daglige hovedmåltider.

M 45

M45 anvendes kun ved cafeterier, hvor der er servering af enklere måltider fx morgenmad, kaffe, te og smørrebrød. Der skal være mulighed for at nyde måltidet indendørs, hvor der er borde og stole. M45 må ikke anvendes samtidig med M43.

Tavlen skal dækkes til i vinterperioden, hvis spisestedet er lukket.

M 46

Toilet**5,06**

Vejvisningsmål Toilet, Handicaptolet, Tømning af kemisk toilet

Tavler Servicetavlen M46 anvendes til at vejlede til toiletter, mens servicetavlen M46.1 anvendes til at vejlede til toiletter, der er indrettet til handicappede. Servicetavlen M47 kan anvendes til steder, hvor kemiske toiletter kan tømmes.

M 47

Landområder M46 / M46.1 / M47 kan opsættes ved indkørslen til området med toiletfaciliteter.

Byområder M46 / M46.1 / M47 kan opsættes ved indkørslen til området med toiletfaciliteter.

Bemærkninger Ingen.

M 46,1

Turistinformation**5,07**

Vejvisningsmål Turistbureau, turistinformationstavle

M 61.1

Tavler Servicetavlen M61.1 anvendes til at angive, at der på parkeringspladser, rasteplasser eller lignende findes en informationstavle eller anden information.

Servicetavlen M61.2 anvendes til at angive indendørs bemannet turistinformation. Teksten "Bureau" kan anføres på en undertavle, såfremt der ydes landsdækkende turistinformation og -service.

Servicetavlerne kan samles med andre servicetavler på hvid / blå pil- eller tabelvejviser.

M 61,2

Landområder M61.1 kan opsættes ved indkørslen til anlægget, hvor der er opsat informationstavler.

M61.2 kan opsættes ved nærmeste større vej.

Byområder M61.1 kan opsættes ved indkørslen til anlægget, hvor der er opsat informationstavler.

M61.2 kan opsættes ved nærmeste vej i vejklasse 1-2.

Bemærkninger M61.2 anvendes kun efter samråd med Turistorganisationernes Autorisationsudvalg.

Bilag 2

Typer af virksomheder, der eventuelt kan få særlig servicevejvisning i åbent land

Til følgende mål vejvises der med tekst på sort/hvid F 30 pilvejviser:

- Antik
- Apotek
- Bageri
- Besøgsgård
- Blomsterhave
- Blomsterværksted
- Bondegårdsferie
- Bueskydningsbane
- Dyrepark
- Fiskesø
- Forlystelsespark
- Golfbane
- Galleri
- Gartneri
- Go-cartbane
- Gård og gods
- Gårdbutik
- Haveanlæg
- Havecenter og planteskole
- Internet Cafe
- Kiosk
- Kunsthåndværk
- Lysstøberi
- Mini Zoo
- Modelflyvebane
- Oplevelsescenter
- Pottemager
- Ravsliber
- Ridecenter
- Røgeri
- Safaripark
- Sommerhusudlejning
- Transportmulighed (fx veteranbaner, bådoverfarer mv.)
- Udstilling
- Vandland
- Windsurfing

Bilag 3 Takstblad for 2011 gældende for særlig servicevejvisning

Samlede omkostninger ved administration i forbindelse med ansøgning, etablering, drift og vedligehold:

Vejvæsenet bestiller og opsætter skiltet efter modtagelse af betalingen.

Ved afslag på ansøgning, opkræves der ikke betaling.

De samlede udgifter udgør: **3800,00 kr.** og består af følgende:

- Omkostninger ved administration i forbindelse med ansøgning: **500,00 kr.** pr. skilt (ikke momspligtig)
- Omkostninger ved etablering, transport og nedgravning samt skiltets indkøbspris: **2.200,00 kr.** ekskl. moms pr. skilt
- Efterfølgende nedtagning og bortskaffelse: **600,00 kr.** ekskl. moms pr. skilt
- Kommunens administration i forbindelse med opsætning og nedtagning: **200,00 kr.** pr. skilt (ikke momspligtig)
- Drift og vedligeholdelseskostninger (fx græsslåning og afvaskning): **300,00 kr.** ekskl. moms pr. skilt

Beløbet refunderes ikke helt eller delvist, såfremt skiltet nedtages i kalenderåret.

Reparation og udskiftning:

Hvis den særlige vejvisning beskadiges f.eks. ved påkørsel, eller nedslides, opkræves betaling for reparation eller udskiftning. Kommunen opkræver samme betaling som taksten for et nyt skilt, ekskl. omkostninger ved ansøgning samt drift- og vedligeholdelseskostninger (3000.00 kr. pr skilt). Virksomheden underrettes om reparationen og spørges om behovet for fortsat servicevejvisning.

Hvis skiltet er opsat i et kryds, hvor der senere bliver behov for nye almindelige hvid/rød eller hvid/blå vejvisning, eller krydset ombygges, så betingelserne for opsætning af skiltet ikke længere er til stede, vil den sidst opsatte særlig servicevejvisning blive fjernet. I så fald vil det indbetalte beløb ikke blive refunderet.

Takstbladet gælder i 2011. Taksterne reguleres årligt.